

Handläggare
Karin Söderling

Till
Kyrkogårdsnämnden
2020-02-13

Telefon: 08 508 30121

Verksamhetsberättelse VB 2019 för Kyrkogårdsnämnden

Förslag till beslut

1. Kyrkogårdsnämnden godkänner förvaltningens redovisning av verksamhetsberättelse för år 2019 och överlämnar den till kommunstyrelsen.
2. Paragrafen begärs omedelbart justerad.

Göran Höglund

t.f. förvaltningschef

Sammanfattning

Stadens nämnder ska i verksamhetsberättelse till kommunstyrelsen följa upp verksamhetens mål och ekonomiska resultat. Kyrkogårdsnämnden redovisar i verksamhetsberättelsen för 2019 att uppsatta mål i huvudsak har uppnåtts och genomförts under året. Det ekonomiska resultatet visar på ett överskott på 2 mnkr. Överskottet beror i huvudsak av ökade intäkter samt minskade kostnader för administration. Nämndens investeringsbudget redovisar ett överskott med 130,5 mnkr. Överskottet beror på förseningar inom ett antal större investeringsprojekt.

Bakgrund

Nämnder och bolag ska återkommande under året och i tertialrapporter och verksamhetsberättelse följa upp verksamheternas mål och ekonomiska resultat. Detta för att kommunstyrelsen ska ges en samlad bild av budgethållning,

Kyrkogårdsnämnden

Box 9
12125 Stockholm-Globen
08 508 30121
08 508 30100
karin.soderling@stockholm.se
stockholm.se

effektivitet och kvalitet i relation till beslutade mål. Befarade avvikelser mot mål och budget ska särskilt kommenteras. Rapporteringen sker i enlighet med stadens integrerade ledningssystem (ILS).

Läsanvisning

Under rubrikerna ”beskrivning” respektive ”förväntade resultat” finns texter hämtade från Verksamhetsplan 2019. Under rubriken ”analys” följs verksamhetsplanens mål upp. Eventuella avvikelser kommenteras särskilt.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom förvaltningsledningen och behandlats i förvaltningsgrupp 2020-02-06..

Sammanfattande analys

I huvudsak har kyrkogårdsnämndens uppsatta mål, åtaganden och aktiviteter för år 2019 uppnåtts under året. Verksamheten har finansierats med landets lägsta begravningsavgift på 6,5 öre samt med intäkter från skötselavtal och krematorieavtal. Det ekonomiska resultatet visar på ett överskott med 2 mnkr avseende driftbudgeten. Detta beror i huvudsak av ökade intäkter samt minskade kostnader för administration.

Nämnden redovisar ett överskott med 130,5 mnkr avseende investeringar. Överskottet härrör från förseningar inom ett antal projekt; Järva begravningsplats, nya kistgravkvarter vid Råcksta begravningsplats, vintervattenledning på Skogskyrkogården, ny ceremonilokal på Strandkyrkogården samt ombyggnation av arbetslokaler vid kvarter 15 C på Norra begravningsplatsen.

Antalet begravningsceremonier i nämndens olika kapell minskade marginellt jämfört med år 2018. Skogskapellet på Skogskyrkogården är fortsatt det mest efterfrågade begravningskapellet.

Antalet gravsättningar på nämndens begravningsplatser minskade något till ca 5350. Andelen kistbegravningar var oförändrat 10 %. Andelen gravsättningar i anonyma minneslundar är fortsatt hög och utgör 47 %.

Antalet kremationer vid nämndens två krematorier var drygt 7000. Flera av länets kyrkliga begravningshuvudmän som saknar krematorier har avtal med Stockholm om kremationer. Antalet skötseluppdrag ökade till ca 70 000 uppdrag.

Underhålls/reinvesteringsinsatser har prioriterats under året för att åtgärda eftersatt underhåll på nämndens anläggningar. Upprustningar och tillgänglighetsanpassningar av minneslundar och servicestationer, murarbeten vid Skogskyrkogården, mark- och beläggningsarbeten på begravningsplatserna och träd- och buskplanteringar, är några av de åtgärder som genomförts. Arbetet med att ta fram vård- och underhållsplaner vid begravningsplatserna har fortsatt under året med stöd av Stockholms stadsmuseum. Investeringar som ökar tryggheten på begravningsplatserna har prioriterats utifrån den jämställdhetsanalys som genomförts. Sandsborgskyrkogården har fått ny belysning med medel från stadens trygghetsfond.

Miljöarbetet har fortsatt haft fokus på förbättrad avfallshantering samt energieffektiviseringar. Biogas ersätter numera naturgas vid driften av krematorierna. Metalldelar som återstår efter kremering tas om hand och skickas till återvinning.

Nämnden har tagit emot aspiranter från Jobbtorg och personer anvisade av Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen samt tillhandahållit platser för feriearbetande skolungdomar i Stockholm.

Världsarvet Skogskyrkogården har bidragit till besöksnäringen i Stockholm. Den 12 maj anordnades "Skogskyrkogårdens dag" i samarbete med bland annat Stockholms stadsmuseum. I september hölls den nordiska världsarvskonferensen NWHC där också studiebesök vid Skogskyrkogården ingick.

Sjukfrånvaron bland anställda uppgick till 5,2 %, vilket är högre än målet. Trenden är ändå att sjuktalen minskar jämfört med tidigare år.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål

KF:s inriktningsmål:

1. En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Begravningsverksamheten utgör en viktig samhällsservice som präglas av en säker och tillförlitlig service med stor lyhördhet inför den enskildes behov. Världighet och respekt är ledord för verksamheten. Begravningsplatserna är trygga och vackra kulturmiljöer med höga naturvärden. Under 2019 har ett antal underhållsinsatser genomförts. Investeringar som ökar tryggheten på begravningsplatserna har prioriterats utifrån den jämställdhetsanalys som genomförts.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort

◆ Uppfylls delvis

Analys

Nämnden har arbetat aktivt med att öka sysselsättningen för Stockholmare genom att erbjuda praktikplatser till aspiranter från Jobbtorg och Försäkringskassan samt erbjudit feriejobb till ungdomar. Av olika skäl har feriejobbare tackat nej och alla platser för feriejobb har inte kunna besättas. När det gäller praktikplatser tar förvaltningen emot när förfrågan kommer från Jobbtorg eller Försäkringskassan. Dock har endast två personer varit aktuella för praktikjobb, en från Försäkringskassan och en från Jobbtorg. Ingen person har varit aktuell för så kallad ungdomstjänst.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Antal tillhandahållna platser för feriejobb	116			116		116 st	9 000 st	VB 2019
  Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	3			0	3	3 st	1 050 st	VB 2019
  Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	5			7		5	Tas fram av nämnden	VB 2019
   Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	110 st	55 st	55 st	112 st		116 st	9 000 st	VB 2019

Nämnden har tillhandahållit 116 platser. 6 ungdomar hoppade dock av av olika skäl.

Nämndmål:

Nämnden ska bidra till ökad sysselsättning genom att erbjuda praktik till personer som står långt från arbetsmarknaden

 Uppfylls helt

Beskrivning

Nämnden kommer fortsatt att bidra till ökad sysselsättning genom att erbjuda praktikplatser till aspiranter från Jobbtorg samt till andra personer, exempelvis personer med funktionsnedsättning, som står utanför arbetsmarknaden. Det kan också bli aktuellt att erbjuda lärlingsplatser för olika yrkesutbildningar. Nämnden erbjuder 116 platser för feriearbetande skolungdomar.

Förväntat resultat

Att fler personer kan få arbetslivserfarenhet och därmed bli mer anställningsbara på arbetsmarknaden.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Erbjuder praktikplatser	2019-01-01	2019-12-31	
Analys Arbetet fortsätter under 2020.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.2. Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i

 Uppfylls delvis

Analys

Utifrån tidigare genomförd jämställdhetsanalys är det framförallt i upplevelsen av tryggheten på begravningsplatserna som skillnader mellan kvinnor och män är signifikant. Därför har arbetet med att öka säkerheten och den upplevda tryggheten varit prioriterat under året.

Det handlar bland annat om förbättrat brandskydd, belysningsåtgärder och sänkning av häckar för att ge bättre överblickbarhet. Sandsborgskyrkogården har fått ny belysning vid ett genomgående stråk för att öka tryggheten.

En ny typ av brukarundersökning har genomförts under året. Den har fler respondenter och större åldersspann jämfört med tidigare undersökningar. Från tidigare mycket goda resultat är nu den upplevda tryggheten på begravningsplatserna jämförbar med stadens övriga brukarundersökningar. Noteras bör att upplevd trygghet hos kvinnor är fortsatt betydligt lägre än hos män.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel genomförda åtgärder inom ramen för risk- och sårbarhetsanalys (RSA)	100 %					100 %	100 %	2019

Nämndmål:

Begravningsverksamheten präglas av tillförlitlighet och hög säkerhet. Stadens begravningsplatser upplevs som trygga och säkra.

 Uppfylls delvis

Beskrivning

Basen för förvaltningens säkerhetsarbete är tillförlitliga och säkra rutiner vid beställningar, kremationer, förvaring av kistor med stoft och urnor samt vid utlämning av urnor.

Krematorieverksamheten präglas av hög säkerhet och god arbetsmiljö. Vid Råcksta krematorium, Nya Krematoriet/Skogskrematoriet och vid kylhuset på Norra begravningsplatsen finns kyllda utrymmen för förvaring av kistor med stoft. In- och utpassering sker här med ett anpassat digitaliserade säkerhetssystem. Anläggningarna är kameraövervakade. Säkerhetsrutiner finns också för förvaring av urnor. Alla arbetsplatser genomgår regelbundet utbildningar i brandskydd och hjärt-och lungräddning.

Säkerheten på begravningsplatserna har hög prioritet. Grävning av gravar sker på ett arbetsmiljömässigt säkert sätt och det finns branschrekommendationer som är vägledande för hur arbetet ska genomföras. Samråd med övriga storstadsförvaltningar sker med anledning av beredskap inför så kallade riskbegravningar. Gravstenssäkerheten är ytterst gravrättsinnehavarens ansvar men kyrkogårdsförvaltningen har tillsyn över gravstenssäkerheten. Särskild personal avdelas för att följa upp gravstenssäkerheten.

Kvinnor upplever begravningsplatserna som något mer otrygga jämfört med män. Åtgärder genomförs som ökar tryggheten, exempelvis förbättrad belysning, röjning av buskar och sänkning av häckar. Hög skötselnivå, god vinterväghållning, snabb sanering av klotter och åtgärdande av annan skadegörelse samt åtgärder för att förhindra brott ska ge besökarna en trygg och säker miljö. Stölder på begravningsplatserna är dock ett återkommande problem. Vaktbolag rondderar vid de större begravningsplatserna och det finns möjlighet att utöka ronderingen om behov uppstår. Samverkan söks med närpolisen kring åtgärder som kan vidtas för att hindra fortsatta stölder.

Under 2019 utreds ny belysning vid Sandborgskyrkogården. Byte av belysningsarmaturer görs också på Strandkyrkogården. Framtagandet av en ljus/mörker-plan för att belysa behovet av belysningsåtgärder görs med fokus i första hand på Brännkyrka och Västberga kyrkogårdar.

Förväntat resultat

Att inga incidenter, allvarliga avvikelser eller olyckor sker inom verksamheten. Besökarna ska uppleva begravningsplatserna som trygga och säkra. Att inga skillnader utifrån kön ska finnas för upplevelsen av tryggheten på begravningsplatserna.

Analys

Nämnden beviljades centrala medel för trygghetsinvesteringar till ny belysning av ett genomgående stråk på Sandsborgskyrkogården. En ljus/mörkerplan har tagits fram för Sandsborgskyrkogården. Arbetet med planerna fortsätter 2020.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel besökare som upplever att Stockholms begravningsplatser är trygga	72	76	67			85		2019
Analys Byte av undersökningsmetod har skett under året. En medborgarpanel med fler deltagare och större åldersspridning jämfört med tidigare s.k. buss-undersökning, har gett ett säkrare utfall. Utfallet ligger i linje med stadens övriga trygghetsmätningar.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Brandskydd kapell	2016-01-01	2019-06-30	
Analys Arbetet fortsätter under 2020. Upprustningen av Skogskrematoriet inklusive kapellen har försenats. Genomförandebeslut i KF avvaktas innan åtgärd.			
 Byte av belysningsarmaturer på Strandkyrkogården	2015-01-01	2019-12-31	
Analys Arbetet fortsätter under 2020. Armaturer är levererade, uppsättning börjar ske under 2020.			
 Framtagande av en ljus/mörker-plan	2019-01-14	2019-12-31	
Analys Sandsborgskyrkogårdens ljus/mörkerplan avslutad. Upphandling av ljuskonsult pågår inför framtagande av ytterligare planer.			
 Implementering av ny teknisk plattform för administration av beställningar, gravupplåtelse mm.	2015-01-01	2019-12-31	
 Säkerhetsbesiktning av gravstenar	2015-01-01	2019-12-31	
Analys Arbetet fortsätter under 2020.			
 Utredning, projektering och byggnation av ny belysning vid Sandsborgskyrkogården	2018-01-01	2019-12-31	

Nämndmål:

Stadens begravningsplatser är vackra och rofyllda kulturmiljöer med höga naturvärden.

 Uppfylls delvis

Beskrivning

Stadens begravningsplatser och kyrkogårdar utgör viktiga gröna lungor i stadsmiljön. De är värdiga och rofyllda platser för den enskilde besökaren. Under 2019 fortsätter arbetet med att ta fram vård- och underhållsplaner som också inkluderar de gröna kulturvärdena.

Trädvårdsinsatser, återplanteringar och häckrenoveringar, bland annat utbyte av thujahäckar vid Norra begravningsplatsen fortsätter. I framtagande av skötselplaner och i skötseln av grönytor ska främjande av biotopvärden särskilt uppmärksammas.

Ett program för att förbättra ljudmiljön håller på att tas fram. Samråd med trafikkontoret och miljöförvaltningen fortsätter för att om möjligt hitta lösningar för att minska trafikbullret på stadens begravningsplatser. När maskiner byts ut ska också bulleraspekterna vägas in.

Förväntat resultat

Begravningsplatserna är uppskattade besöksmål. Den biologiska mångfalden ska öka. Bullret ska minska.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 ♀ Andel besökare som upplever Stockholms begravningsplatser som rofyllda	83	83 %	83 %			90		2019
Analys Ny undersökningsmetod ger säkrare utfall.								
 ♀ Andel besökare som upplever Stockholms begravningsplatser som välskötta	81	81	81			85		2019
Analys Ny undersökningsmetod har gett ett säkrare utfall.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Byte av Thujahäckar vid Norra begravningsplatsen	2015-01-01	2020-12-31	
 Utredning av renovering och recirkulation av vatten vid "gråtande muren" vid Skogskyrkogårdens entré.	2018-01-01	2020-12-31	
 Åtgärdsplan buller	2015-01-01	2019-12-31	
Analys Avvaktar trafikkontorets bullerutredning.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.3. I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige

 Uppfylls helt

Analys

Alla skolor har erbjudits visningar av Världsarvet Skogskyrkogården. Besöksantalet har ökat med 50 % jämfört med tidigare år.

Nämndmål:

Världsarvets Skogskyrkogårdens värden ska förmedlas till barn och unga

 Uppfylls helt

Beskrivning

Stadens skolor erbjuder fria visningar av Världsarvet Skogskyrkogården. Vid visningarna förmedlas Världsarvets värden samt bakgrunden till Unesco:s Konvention om Skydd för Världens Kultur- och Naturarv.

Förväntat resultat

Att Stockholms barn och unga har god kännedom om Världsarvet Skogskyrkogården

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Antal barn som deltagit i barnvisningar av Världsarvet Skogskyrkogården	600					400		2019
Analys								
24 skolklasser (uppskattad klasstorlek 25 elever) har deltagit i visningar av Världsarvet.								

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.4. I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet

 Uppfylls helt

Analys

Planering pågår för olika utvecklingsprojekt för begravningsplatserna. Dock är planeringen för en ceremonilokal på Strandkyrkogården försenad i avvaktan på framtagande av ny detaljplan. Nämnden har under året haft ett gott samarbete med rådet för funktionshindersfrågor kring olika tillgänglighetsprojekt.

Nämndmål:

Begravningsverksamheten präglas av god service och lyhördhet för den enskildes behov.

 Uppfylls helt

Beskrivning

Hög tillgänglighet och lyhördhet för den enskildes behov präglar begravningsverksamheten. Tillgången till ceremonilokaler och tider för gravsättning anpassas efter behoven. Nämnden erbjuder också ett stort utbud av olika typer av planterings- och gravskötselavtal.

Begravningsverksamheten omfattar alla stockholmare, oavsett etnisk eller religiös tillhörighet eller annan bakgrund. Stadens begravningsplatser präglas därför av en stor variation av gravskick, gravplatser och anpassningar till olika begravnings seder mm. På Norra begravningsplatsen omplaneras ett kistgravkvarter samt planering görs för utvidgning av ytterligare ett kvarter.

Så långt det är möjligt anpassas stadens kapell till ceremonier enligt olika trosinriktningar och borgerliga förrättningar. Stockholmare har även möjlighet att gravsättas på andra platser i Sverige. På samma sätt har även icke stockholmare möjlighet att i mån av plats gravsättas på stadens begravningsplatser.

Strandkyrkogården ligger i ett naturskönt område men utnyttjas i liten grad för gravsättningar. En plan för utveckling av Strandkyrkogården har tagits fram. Under 2019 fortsätter detta arbete samtidigt som planering och projektering för en ceremonilokal på Strandkyrkogården fortsätter.

Förväntat resultat

Nämnden tillhandahåller god service och en mångfald av gravskick.

Analys

Målet är uppfyllt. Hög tillgänglighet och lyhördhet för den enskildes behov präglar begravningsverksamheten. Tillgången till ceremonilokaler och tider för gravsättning anpassas efter behoven. Nämnden har också erbjudit ett stort utbud av olika typer av planterings- och gravskötselavtal.

Vid servicestationer finns anpassade redskap så att också barn på ett enkelt sätt kan delta i skötseln av en anhörigs grav. Vid barngravkvarteret på Norra begravningsplatsen finns en lekskulptur i syfte att avdramatisera barns upplevelse av mötet med platsen.

Under 2019 har minneslunden vid Brännkyrka kyrkogård rustats upp. Dammen kommer dock att åtgärdas förs 2020.

Utredningar har fortsatt av nya kistgravkvarter vid Råcksta begravningsplats. Planeringen för byggandet av en ny ceremonilokal på Strandkyrkogården har försenats på grund av att en ny detaljplan måste tas fram.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Omplanering av kv. 15B på Norra begravningsplatsen	2014-01-01	2019-12-31	
Analys Klart, Slutbesiktning våren 2020.			
 Plan för utveckling av Strandkyrkogården	2017-01-01	2021-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Planering och byggnation av en ceremonilokal på Strandkyrkogården	2018-01-01	2020-12-31	
 Utvidgning av kvarter 14E på Norra begravningsplatsen	2018-01-01	2020-12-31	

Nämndmål:

Stadens begravningsplatser och begravningsverksamhet ska ha god tillgänglighet

 Uppfylls helt

Beskrivning

Tillgänglighetsanpassningar görs i samverkan med nämndens råd för funktionshinderfrågor där en gemensamt framtagen åtgärdslista är vägledande för prioriterade åtgärder. Under året planeras för förtätning av sittplatser, beläggningsarbeten, översyn av samt målning av trappnosar. Förbättrad skyltning av begravningsplatserna, upprustning av servicestationer är också insatser som syftar till att öka tillgängligheten. Tillgänglighetsanpassningar av busshållplatser vid Skogskyrkogården utreds på uppdrag av nämnden. Sandsborgskapellets tillgänglighet ska förbättras med en ny ramp och en ny ramp till Stora Gravkoret på Norra begravningsplatsen ska projekteras. Även en ramp vid Hässelby kapell kommer att utredas.

God tillgänglighet handlar också om lättillgänglig information via hemsida, kundtjänst och andra kanaler. "Hitta-graven" eller "Svenska Gravar"-webbplatsen är en mycket välbesökt sökfunktion och den utgör en service som ska öka tillgängligheten för besökaren. Webbplatsen har nu också lagts över till svenskagravar.se. Sökfunktionerna på "Hitta-Graven" utökas fortlöpande och antalet besökare utökas kontinuerligt. Närmare 40 % av besöken på "Hitta Graven" görs dessutom via mobila tjänster.

Under året fortsätter arbetet med att ta fram uppdaterad information på informationstavlor. Möjligheten att förbättra informationen med digital skyltning vid Norra begravningsplatsen och Skogskyrkogården ska undersökas.

En ny tillgänglighetsanpassad bänk ska tas fram till Skogskyrkogården. Detta görs via en ny upphandlingsform, s.k. innovationspartnerskap, där partnerskap tecknats med sex utvalda team med formgivare och producent. Ambitionen är att ett utvalt team har en produkt klar under hösten för leverans under 2020.

Stadens program för tillgänglighet, Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018-2023, är vägledande för projekteringen av en ny begravningsplats vid Järva friområde.

Förväntat resultat

Begravningsplatser och ceremonilokaler ska vara anpassade för allas behov. Tillgängligheten till information är god.

Analys

Nämndens funktionshindersråd har varit mycket aktivt i arbetet med att tillgänglighetsanpassa

anläggningarna. Rådet har tagit fram en särskilt lista i samarbete med förvaltningen med punkter som följts upp i samband med rådets möten och vid studiebesök på plats.

Under året har en tillgänglighetsanpassning av Sandsborgskapellet med ny entré och besökstolett utretts och projekterats. Upphandling pågår för genomförande under 2020.

Utvecklandet av en ny tillgänglighetspassad bänk för Skogskyrkogården har fortsatt under 2019.

Servicestationerna på Sandsborgs- och Skogskyrkogården är i princip åtgärdade. Endast finjusteringar återstår.

Hitta Graven/Svenska gravar tjänsten på nätet har uppdaterats med förenklade möjligheter till fakturering via Svenska Gravar. Tyvärr har inte antalet användare registrerats under året.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
■ Antal besökare på söktjänsten "Hitta Graven/Svenska Gravar"						225 000		2019
Analys Tyvärr finns inte utfallet tillgängligt för förvaltningen								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Beläggingsarbeten	2015-01-01	2020-12-31	
 Lägre höjd på häckar	2015-01-01	2020-12-31	
 Målning av trappnosar	2015-01-01	2020-12-31	
 Möbleringsprogram - förtätning av sittplatser	2015-01-01	2020-12-31	
 Ny ramplösning vid Sandsborgskapellet	2019-01-01	2019-12-31	
Analys Upphandling pågår. Arbetet fortsätter under 2020.			
 Nya bänkar till Skogskyrkogården	2016-01-01	2021-12-31	
 Projektera ny ramp till Stora Gravkoret, Norra begravningsplatsen	2019-01-01	2019-09-30	
Analys Arbetet fortsätter under 2020.			
 Skyltprogram - informationstavlor	2015-01-01	2020-12-31	
 Upprustning och tillgänglighetsanpassning av servicestationer vid Skogskyrkogården, Sandsborgskyrkogården och Norra begravningsplatsen.	2015-01-01	2019-12-31	
Analys Skogskyrkogårdens och Sandsborgskyrkogårdens servicestationer i princip klara. Endast finjusteringar återstår. Arbetet fortsätter under 2020.			
 Utreda ny ramp till Hässelby kapell	2019-01-07	2019-12-31	
Analys Arbetet fortsätter under 2020.			

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Utredning av tillgänglighetsanpassningar vid busshållplatser på Skogskyrkogården	2017-01-01	2019-12-31	
Analys Försenat, beräknas fortgå under 2020.			
 Utveckla "Hitta Graven/Svenska Gravar"-tjänster	2015-01-01	2019-12-31	
Analys Arbetet fortsätter under 2020.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.5. I Stockholm har äldre en tillvaro som präglas av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande

 Uppfylls helt

Analys

Kyrkogårdsnämnden har arbetat aktivt för att öka äldres trygghet, bland annat genom att förbättra belysningen på våra begravningsplatser.

KF:s inriktningsmål:

2. En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Nämnden har ett gott samarbete med olika entreprenörer inom begravningsbranschen, exempelvis begravningsbyråer, florister och entreprenörer inom stenindustrin.

Nämnden utvecklar begravningsplatserna för att möta kommande behov av gravplatser och efterfrågan av olika gravskick. Planeringen för Järva begravningsplats har fortsatt under året.

Nämndens verksamheter anpassas för en hållbar resursanvändning. Endast biogas har använts för driften av krematorierna. Metallrester efter kremation återvinns.

Kulturavet på begravningsplatserna vårdas och underhålls. Världsarvet Skogskyrkogårdens värden har förvaltats och förmedlats till besökare. Skogskyrkogårdens dag anordnades den 12 maj med visningar och öppna kapell.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.1. Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv

 Uppfylls helt

Analys

Nämnden har ett gott samarbete med olika företag inom begravningsbranschen.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel upphandlad verksamhet i konkurrens	15 %					15 %	Tas fram av nämnd/styrelse	2019

Nämndmål:

Nämnden ska ha ett gott samarbete med företagare

 Uppfylls helt

Beskrivning

Nämndens verksamheter har ett tätt samarbete med olika entreprenörer inom begravningsbranschen, exempelvis begravningsbyråer, florister, entreprenörer inom stenindustrin, leverantörer av upphandlade tjänster mm. Höga krav ställs på att detta samarbete fungerar på ett bra sätt för att levererade tjänster ska ha hög kvalitet och så att misstag undviks. Olika samrådsorgan finns, BESK-gruppen med representanter från begravningsbyråbranschen och förvaltningen, Transportgruppen med aktörer som utför

transporter av avlidna samt OAA (Omhändertagande av avlidna) tillsammans med bland annat Stockholms läns landsting och begravningsbyråbranschen.

Förvaltningen arbetar med implementeringen av förbättrade webb- och informationslösningar som ska ge snabbare och säkrare handläggning vid beställningar av tjänster.

Förväntat resultat

Att levererade tjänster ska ha hög kvalitet och att inga avvikelser sker.

Analys

Målet är uppfyllt. Levererade tjänster har haft hög kvalitet. Nämndens verksamheter har haft ett tätt samarbete med olika entreprenörer inom begravningsbranschen, exempelvis begravningsbyråer, florister, entreprenörer inom stenindustrin, leverantörer av upphandlade tjänster mm.

Samverkan har också skett i Transportgruppen med aktörer som utför transporter av avlidna samt OAA (Omhändertagande av avlidna) tillsammans med Stockholms läns landsting och begravningsbyrå-branschen, polisen m.fl.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel begravningsentreprenörer som bokar via webb-Aveny (tidigare Grabo)	44,16 %			41,91 %		46 %		2019

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.2. Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov

 Uppfylls helt

Analys

Upphandling av markarbeten för den första etappen av den nya begravningsplatsen på Järva friområde har genomförts. Upphandlingen är dock överklagad och arbetena beräknas kunna starta våren 2020. Projektering av nya gravområden på Räcksta har påbörjats under hösten.

Nämndmål:

Stockholmarna ska erbjudas en mångfald av gravskick

 Uppfylls delvis

Beskrivning

Runt Järvafältet bor drygt 60 000 människor och de representerar en mångfald av kulturer som också efterfrågar olika gravskick utifrån olika trosuppfattningar. Den nya begravningsplatsen på Järvafältet ska ge utrymme för dessa behov, samtidigt som den ska ta hänsyn till kulturresevatets värden. Planeringen har pågått sedan 2008 och under 2019 förväntas att genomförandebeslut kan fattas i kommunfullmäktige.

Religiösa och kulturella traditioner ställer särskilda krav på utformningen av gravmark. Inom muslimsk tradition efterfrågas gravsättning på orörd mark, där det tidigare inte skett någon gravsättning. All orörd gravmark i västra Stockholm har tagits i bruk och muslimska gravsättningar hänvisas därför till Strandkyrkogården i södra Stockholm.

Förvaltningen fortsätter att under 2019 utreda och planera för byggnation av nya kistgravar för bland annat muslimer på Räcksta begravningsplats. Genomförda vattenutredningar visar att markförhållandena inte är idealiska och en känslig recipient, Räcksta träsk ligger inom avrinningsområdet. Tillståndsprövningar görs innan genomförande. Det förslag till att hantera drän- och dagvatten med utskifte av förorenade massor har kostnadsberäknats till 20 mnkr. Projektet beräknas ha en genomförandetid på två år. Ett sådant kistgravkvarter kommer dock inte lösa det långsiktiga behovet av kistgravar i västerort utan får ses som ett komplement till den planerade begravningsplatsen på Järvafältet.

Förväntat resultat

Ökat utbud av service genom nyanläggningar vid befintliga begravningsplatser.

Analys

Under 2019 beräknades byggstarten för Järva begravningsplats. Dock överklagades upphandlingen till förvaltningsrätten varför byggstarten beräknas ske först 2020.

Under 2020 påbörjas projekteringen av nya gravkvarter på Räcksta begravningsplats.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Byggnation av begravningsplats på Järva friområde	2008-01-01	2021-12-31	
 Nya begravningskvarter på Räcksta begravningsplats	2006-01-01	2020-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.3. Stockholms infrastruktur främjar effektiva och hållbara transporter samt god framkomlighet

 Uppfylls delvis

Analys

Vi använder miljöbränsle i fordon och arbetsmaskiner. Allt fler av förvaltningens fordon är eldrivna. Dock har inte målet för andelen miljöbränsle i förvaltningens tjänstebilar med etanol- och gasdrift kunnat uppnås.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel miljöbränsle i stadens etanol- och biogasfordon	75,2 %			79,8 %	85 %	86 %	86 %	VB 2019

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.4. Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring

 Uppfylls helt

Analys

Arbete pågår med att ta fram vård- och underhållsplaner för stadens begravningsplatser. Världsarvets Skogskyrkogårdens värden har förmedlats genom att erbjuda visningar på olika språk, en nedladdningsbar audioguide och utställningar vid Visitors center. Antalet skolelever som deltagit skolvisningar av världsarvet har ökat kraftigt.

I september var Stockholms län, med sina tre världsarv, värd för den Nordiska världsarvskonferensen NWHC och då också Skogskyrkogården visades upp för deltagarna.

Nämndmål:

Kulturarvet på stadens begravningsplatser ska bevaras, vårdas och synliggöras

 Uppfylls helt

Beskrivning

Efter drygt 70 år är det angeläget att planera för en renovering av Skogskrematoriet inklusive kapell. Krematorieverksamheten har flyttat till Nya krematoriet på Skogskyrkogården. Kylrum, kisthissar etc. skall dock användas som tidigare. Genomförandebeslut fattas av KF 2019. Projektering och upphandlingar görs under året.

En kulturhistorisk inventering av gravvårdar vid stadens begravningsplatser har genomförts och en värdering av materialet med förslag till bevarandeplan kommer så småningom att överlämnas till Länsstyrelsen för ställningstagande. Renovering av gamla gravmonument, staket och gjutjärnsdetaljer sker framför allt vid Norra begravningsplatsen.

Vård- och underhållsplaner ska tas fram för samtliga begravningsplatser. Färdiga planer finns för Sandborgskyrkogården, Galärvarvskyrkogården, Spånga kyrkogård, Hässelby begravningsplats och Brännkyrka kyrkogård. Under året blir det aktuellt med planer för Bromma kyrkogård och Västberga begravningsplats.

Renovering av trappor och murar har hög prioritet under året. På Skogskyrkogården avslutas renoveringsarbetet (700 m) med den 3,6 km långa bogårdsmuren.

En utredning görs över hur ett nytt staket kan byggas på Norra begravningsplatsen.

Samarbetet med Stockholms Stadsmuseum fortsätter, både vad gäller antikvariskt stöd vid underhålls- och upprustningsprojekt samt genom att muséet fortsätter att anordna visningsverksamhet, både vid världsarvet Skogskyrkogården och vid Norra begravningsplatsen.

Artregistret är ett verktyg som hjälper till med katalogisering och prioritering av trädvårdsinsatser under året. Under 2019 kommer fortsatt bekämpning av almsjuka att prioriteras. Brännkyrka kyrkogård och Norra begravningsplatsen är särskilt drabbade. Vaccinering prövas som metod för att förhindra spridning bland annat på almar på Norra begravningsplatsen. Ett fördjupat samarbete är önskvärt med stadens trädansvariga och Solna stad för att göra gemensamma insatser mot almsjukan och andra trädskjudomar. Ytterligare kompetens kring träd- och grönytefrågor planeras att knytas till förvaltningen.

Allhelgonahelgen, Julafton, Mors och Fars dag är dagar där antalet besökare är stort på begravningsplatserna. Vid allhelgonahelgen beräknas ca 150 000 besökare vid begravningsplatserna och då planeras för sedvanliga aktiviteter med öppna kapell, musik i kapellen och personal på plats som kan svara på frågor och hjälpa anhöriga med att hitta graven.

Förväntat resultat

Ett vårdat, mer tillgängligt och mer attraktivt kulturarv.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Allhelgonahelgen	2019-09-01	2019-12-31	
▶	Framtagande av vård- och underhållsplaner	2016-01-01	2020-12-31	
▶	Föryngring av träd och annan vegetation	2016-01-01	2020-12-31	
▶	Projektering och renovering av krematoriekapellen på Skogskyrkogården	2018-01-01	2023-12-31	
▶	Renovering av gravvårdar med kulturhistoriskt värde	2015-01-01	2020-12-31	
✓	Upprustning av murar Spånga kyrkogård	2015-01-01	2019-12-31	
✓	Upprustning av Skogskyrkogårdens mur	2013-04-30	2019-12-31	
!	Upprustning av smyckningsplats vid Brännkyrka kyrkogård	2016-01-01	2019-12-31	
Analys				
Smyckningsplatsen är upprustad. Dammen görs dock 2020.				
✓	Utredning staket vid Norra begravningsplatsen	2018-01-01	2019-12-31	

Nämndmål:

Världsarvet Skogskyrkogårdens värden ska förvaltas och förmedlas

◆ Uppfylls delvis

Beskrivning

Skogskyrkogården är sedan 1994 uppsatt på Unesco:s lista över världsarv som ska skyddas, bevaras, levandegöras och överlämnas till kommande generationer. Dess unika status och

kulturmiljö förvaltas utifrån en framtagna förvaltningsplan. I Världsarvsrådet ingår representanter från kyrkogårdsförvaltningen, länsstyrelsen, Stockholms stadsmuseum, stadsträdgårdsmästaren och stadsarkitekten.

Under 2019 fortsätter arbetet med att ta fram ett antal indikatorer som bättre ska följa upp världsarvets autenticitet och integritet. Implementeringen av förvaltningsplanen ska också följas upp av världsarvsrådet. Ett viktigt arbete med vården av världsarvet är regenereringen av tallbeståndet och annat växtmaterial på Skogskyrkogården.

Världsarvet bidrar i hög grad till besöksnäringen i Stockholm. Att Stockholmare känner till "sitt" världsarv är en viktig del i Unesco:s strävanden att medvetandegöra världsarven -både ur ett lokalt och globalt perspektiv. Ett barn- och ungdomsperspektiv ska också finnas. Stockholms stadsmuseum sköter visningsverksamheten vid Skogskyrkogården på uppdrag av kyrkogårdsnämnden. Särskilda barnvisningar erbjuds till skolorna.

Världsarvet Skogskyrkogården är tillgängligt för besökare genom allmänna och bokningsbara visningar och ett säsongsöppet Visitors Center. Hemsidan www.skogskyrkogarden.stockholm.se stödjer besökare och intresserade innan, under och efter besöket. Den hjälper till vidare kunskap och erbjuder kartguider på åtta språk. Audioguider har tagits fram för att förbättra tillgängligheten och kunskapen om världsarvet.

Vid säsongstarten i maj anordnas "Skogskyrkogårdens dag". Då erbjuds bland annat öppna visningar av kapell och landskap.

I september anordnades NWHC (Nordic World Heritage Conference) den årliga Nordiska världsarvskonferensen i Stockholm. Stockholms stad och Kyrkogårdsnämnden var medarrangörer och särskilda presentationer och visningar av världsarvet anordnas i samband med konferensen.

Förväntat resultat

Ökad medvetenhet om världsarvet och dess värden. Ett tillgängligt och uthålligt besöksmål i Stockholm.

Analys

Under hösten har almsjuka upptäckts bland de hängalmar som är så karaktäristiska för upplevelsen av Skogskyrkogårdens entrélandskap. Strategier för att hantera sjuka träd har tagits fram.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel Stockholmare som känner till att Skogskyrkogården är ett världsarv	60 %					70 %		2019
Analys								
Ny undersökningsmetod med större spridning i åldersspannet har gett utslag. Andelen unga (18-34 år) som känner till världsarvet är endast 31% jmf med 82% i åldersgruppen 65+.								

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Antalet besökare på Skogskyrkogårdens hemsida	145 939					120 000		2019

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Genomförande av Skogskyrkogårdens dag 2019	2019-01-01	2019-05-31	
 Implementera ett program för hållbar turism i samverkan med Stockholms Stadsmuseum	2019-01-01	2020-12-31	
 Nordisk världsarvskonferens i Stockholm	2019-01-01	2019-09-30	
 Utveckla indikatorer för världsarvet Skogskyrkogården.	2019-01-01	2020-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö

 Uppfylls helt

Analys

Krematorierna drivs numera med 100 % biogas och metallrester vid kremation sorteras ut och återvinns. Planering pågår för fjärrvärmeanslutning av byggnader vid Skogskyrkogården. 21,6 MW solenergi har producerats vid nämndens solcells- och solvärmeanläggningar.

Servicestationerna är försedda med batteriholkar för insamling av gravljusbatterier.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Köpt energi (GWh)	3,11 GWh			2,99 GWh		2,9 GWh	1735 GWh	2019

Nämndmål:

Nämnden har en säker kemikaliehantering som bidrar till minskad miljöpåverkan och minskar hälsorisker.

 Uppfylls helt

Beskrivning

Kyrkogårdsförvaltningen har medverkat i införandet av Chemsoft för uppföljning och minskning av miljö- och hälsofarliga ämnen. Två utbildningstillfällen har hållits för personal som administrerar de kemikalieinköp, som behövs i verksamheten. Fler utbildningar kommer att hållas efter behov.

Förvaltningen använder inga kemiska bekämpningsmedel eller konstgödsel vid grönskötseln av begravningsplatserna.

Förväntat resultat

Ökad kunskap om kemikaliernas miljöpåverkan. Minskning av miljö- och hälsofarliga ämnen.

Nämndmål:

Resurseffektiv avfallshantering bidrar till att sluta kretslopp och till att minska negativ miljöpåverkan

 Uppfylls helt

Beskrivning

Kyrkogårdsnämnden har slutit avtal med det nederländska företaget Ortho Metals om att ta hand om och återvinna metalldelar som återstår efter kremering. Det ekonomiska överskottet från denna process lämnas till Allmänna arvsfonden.

Komposteringsanläggningar finns på Skogskyrkogården och på Norra begravningsplatsen, där trädgårdsavfall omvandlas till trädgårdsjord. Övriga kyrkogårdar lämnar trädgårdsavfall till externa kompostanläggningar. Flisning av ris görs av extern entreprenör. I framtiden kan det bli aktuellt att lämna trädgårdsavfall till stadens nyöppnade biokolanläggning i Högdalen.

Där farligt avfall uppkommer inom kyrkogårdsförvaltningens verksamheter, så förs detta bort för behandling av transportörer med godkänd behörighet.

Avfallssystemen på kyrkogårdarna ses över för att kunna ta hand om elektronikavfall från batteridrivna gravljus.

Förvaltningen återanvänder kontorsmöbler där så är möjligt.

Förväntat resultat

Minskade utsläpp och ökad resursförbrukning

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel återvunnen metall efter kremeration	100			100		100		2019

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Medverka i stadens arbete med utveckling av biokol	2017-04-13	2019-12-31	
Analys Inte klart. Kontakter med trafikkontoret förs med trafikkontoret om att kunna köra bort trädgårdsavfall från Skogskyrkogården och Norra begravningsplatsen för produktion av biokol..			
 Utveckla system för insamling av elektronikavfall	2017-04-13	2019-12-31	
Analys Pågående. Batteriholkar sätts upp vid servicestationerna.			

Nämndmål:

Stockholms stad leder utvecklingen avseende miljökrav för krematorierna

 Uppfylls helt

Beskrivning

Krematorierna ska ha hög driftsäkerhet och utsläpp ska med god marginal understiga uppsatta riktvärden. Gasleveranserna från Stockholm Gas till krematorierna består nu till 100 % av biogas. .

Krematorie- och processutrustningen vid Råcksta krematorium byts ut för att ytterligare öka driftsäkerheten. Därutöver har det utretts hur överskottsvärmen från kremationsugnarna kan utnyttjas för egen värmeförsörjning vid Råcksta kapell och krematorium.

Förväntat resultat

Låga utsläpp och god energihushållning

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel biobränsle i stadens krematorier	100 %			100 %		100 %		2019

Nämndmål:

Verksamheternas negativa miljöpåverkan ska minska

 Uppfylls helt

Beskrivning

Miljöarbetet fokuserar på åtgärder mot buller, på hållbar energianvändning, hållbar mark- och vattenanvändning samt återvinning av avfall. Energieffektiviseringar sker genom konvertering av uppvärmningssystem i eluppvärmda byggnader samt utbyte av belysningsarmaturer.

Förvaltningen ansluter till Svenska kyrkans mål om utfasning av oljeuppvärmda fastigheter till 2025.

Vid utbyte av fordon och maskiner ska miljöanpassade maskiner väljas. Allt fler elfordon och arbetsmaskiner med eldrift ska eftersträvas. Krav på drift med HVO-diesel ställs vid upphandling av dieseldrivna arbetsmaskiner.

Gravrättsinnehavare med planteringsavtal erbjuds perennalternativ samt isbegonior och penséer odlade enligt KRAV:s principer. Begravningsplatserna har ofta ett rikt djur och växtliv med höga biotopvärden. Skötselplanerna på begravningsplatserna tar hänsyn till den tidigare genomförda biologiska inventeringen. Bland annat följs en särskild skötselplan för näckrosdammen på Skogskyrkogården som härbärgerar den större vattensalamandern. Bikupor finns på flera av begravningsplatserna.

Förväntat resultat

Minskade utsläpp, minskad energianvändning och ökad biologisk mångfald på begravningsplatserna.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Införande av nytt avfallssorteringskoncept	2015-01-01	2019-12-31	
Analys Arbetet fortsätter under 2020.			
 Konvertering av elvärme till fjärrvärme vid Sandsborgskapellet	2019-01-07	2019-12-31	
Analys Fjärrvärme inte aktuellt. Konvertering till luft/vatten värmepump görs istället.			
 Utbyte till LED ljuskällor inomhus och utomhus	2015-01-01	2019-12-31	
Analys Nya armaturer har inhandlats till Strandkyrkogården. Sätts upp 2020. Utbyte till Led-ljuskällor sker löpande. Arbetet fortsätter under 2020.			

KF:s inriktningsmål:

3. En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Nämnden har haft en effektiv förvaltning som också medfört att begravningsavgiften fortsatt kan hållas på en låg nivå. Upphandlingar har följs upp systematiskt och andelen elektroniska inköp har ökat.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser

 Uppfylls helt

Analys

Under året har underhålls- och investeringsplaner tagits fram för de åtgärder som behöver göras på kort och lång sikt.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2018	Prognoss helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	98,8 %			92,7 %		100 %	100 %	VB 2019
  Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	98,7 %			92,7 %		100 %	100 %	VB 2019
  Nämndens prognossäkerhet T2	3 %			-7 %		+/- 1 %	+/- 1 %	2019

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kyrkogårdsnämnden ska utveckla underhålls- och investeringsplan och specificera de åtgärder som behöver utföras på kort och lång sikt.	2019-01-01	2019-12-31	

Nämndmål:

Nämndens verksamhet ska präglas av god budgethållning

 Uppfylls helt

Beskrivning

Samtliga enhetschefer gör budgetuppföljningar med respektive avdelningschef. I samband med tertialrapport 2 sker också uppföljning av verksamhet och ekonomi med förvaltningschefen. Förvaltningsledningen följer upp ekonomin månadsvis. Särskilt fokus är på kostnader för underhållsåtgärder, uppföljning av investeringsbudgeten samt erhållna intäkter.

Förväntat resultat

Effektivitet och transparens. Chefer och medarbetare ska ha god kunskap om hur budgeten fördelas och följs upp. Beredskap ska finnas för justeringar under året. Prognossäkerheten ska vara god.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna

◆ Uppfylls delvis

Analys

Ett fåtal långtidssjukskrivningar som inte är arbetsrelaterade har gett utslag i sjukfrånvarostatistiken. Trenden är ändå att sjuktalen minskar jämfört med tidigare år.

Kompetensförsörjning

Förvaltningen gör bedömningen att nuvarande situation med i huvudsak verksamhet i egen regi och med entreprenad driven skötsel på Galärvarvskyrkogården, delar av Skogskyrkogården och Strandkyrkogården är väl avvägd.

När det gäller "fältverksamheten" har under senaste året ett antal pensionsavgångar skett och ersättningsrekryteringar har gjorts. Det har gått att hitta lämpliga kandidater till dessa arbeten som redan innehar både kompetens och erfarenhet.

Den vanligaste rekryteringsbasen för kyrkogårdsarbetare är förvaltningens säsongsanställda som önskar en tillsvidareanställning.

Även kapellvärdar och krematorietekniker har gått att rekrytera på ett tillfredsställande sätt.

I dessa yrkesgrupper föreligger få pensionsavgångar inom de närmsta åren.

Under året har personalchefen gått i pension och det pågår en nyrekrytering av en specialistfunktion inom personalområdet.

Nyrekryteringar har genomförts till tre nyinrättade specialistfunktioner, en fastighetsingenjör, en landskapsingenjör och en arborist/trädansvarig.

Långt och hållbart arbetsliv

Arbetsmiljöarbetet är integrerat i all verksamhet vid planering, budgetering, genomförande och uppföljning. Konsekvensanalyser görs i samband med utvecklings- och förändringsarbete.

Detta sker och förankras i olika forum och rapporteras i olika organ, ex förvaltningsgrupp (som även utgör Arbetsmiljökommitté), riskledningsgrupp, driftmöten, brand- och skyddsronder, felanmälningssystem mm.

Arbetstagarna och skyddsombud medverkar löpande i det dagliga arbetet med dessa frågor och i samband med APT, medarbetarsamtal samt brand-och skyddsronder.

Arbetet bedrivs proaktivt för att förebygga tillbud, olyckor samt arbetsrelaterade sjukskrivningar och för att skapa en god och säker arbetsmiljö.

Därtill stimuleras medarbetarna till friskvårdsaktiviteter genom betald friskvårdstimme (1 tim/vecka), friskvårdssubventioner och övriga trivselhöjande åtgärder. Inköp av fotriktiga skor och stötpptagande sulor, skärmskydd till datorer, rotation vid ensidiga och repetitiva arbetsmoment, tidsbegränsningar vid arbete med bl. a. vibrerande arbetsverktyg mm är några exempel på övriga åtgärder.

Skyddsronder, risk- och säkerhetsanalyser, APT, medarbetarsamtal samt den årliga medarbetarundersökningen, ger information och signaler om den psykosociala och organisatoriska arbetsmiljön.

Inget diskrimineringsärende har behandlats under året.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Perio dens utfall VB 2018	Progn s helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Aktivt Medskapandeindex	71	74	68	76		82	82	2019
  Andel elektroniska inköp	35 %			16 %		40 %	tas fram av nämnd en	VB 2019
  Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	100 %			100 %		100 %	87%	2019
  Index Bra arbetsgivare	76			82		85	85	2019
  Sjukfrånvaro	5,2 %	3,9 %	6,7 %	5,8 %		4,8 %	tas fram av nämnd	VB 2019
  Sjukfrånvaro dag 1-14	2,1 %	1,9 %	2,3 %	2,76 %		2,8 %	Tas fram av nämnd/ styrelse	VB 2019

Nämndmål:

Kyrkogårdsnämnden ska vara en bra arbetsgivare

 Uppfylls delvis

Beskrivning

Alla medarbetare ska bidra till att skapa en bra arbetsplats som kännetecknas av hög kompetens, ett professionellt och etiskt förhållningssätt, delaktighet och ansvarstagande, hög trivsel, ett öppet och bra arbetsklimat samt låg sjukfrånvaro. Medarbetare och chefer erbjuds löpande kompetensutveckling utifrån behov och individuella kompetensutvecklingsplaner. Under våren kommer alla chefer och arbetsledare erbjudas en arbetsmiljöutbildning. Alla medarbetare erbjuds en friskvårdssubvention. Under året färdigställs upprustningen av arbetslokaler på kvarter 21 på Skogskyrkogården. På Norra begravningsplatsen fortsätter upprustningen av arbetslokalerna vid kvarter 15 C.

Förvaltningen har ca 150 säsongsanställda kyrkogårdsarbetare. Dessa arbetsleds av lagbasar som i många fall också har en tidsbegränsad anställning som säsongsanställd.

Förväntat resultat

En bra arbetsplats som kännetecknas av hög trivsel, låga sjuktal samt ett öppet och bra arbetsklimat.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Arbetsmiljöutbildning till chefer och arbetsledare	2019-01-01	2019-09-30	
▶ Upprustning av personallokaler vid kv 15 C på Norra begravningsplatsen	2019-01-01	2020-04-30	
Analys upphandling av byggentreprenaden pågår.			
✓ Upprustning av verksamhetslokaler vid kvarter 21, Skogskyrkogården.	2019-01-01	2019-12-31	

Nämndmål:

Medarbetare och chefer ska ha rätt kompetens, ett etiskt förhållningssätt samt ge ett värdigt bemötande

● Uppfylls helt

Beskrivning

Arbetsmiljön förbättras med hjälp av ombyggnader av personallokaler och genom översyn av arbetsrutiner. Etiska aspekter ska ständigt vara närvarande i det dagliga arbetet och ska följas upp vid arbetsplatsträffar och medarbetarsamtal.

Förvaltningen har anslutit sig till SKKF:s riktlinjer för krematorieverksamheten (reviderad 2016). Förvaltningen följer också rekommendationer i dokumenten "Etiska riktlinjer vid gravgrävning" och "Risker och etiska aspekter vid gravgrävning" från Svenska kyrkans församlingsförbund (maj 2008).

Medarbetarnas kompetensutveckling och individuella kompetensutvecklingsplaner följs upp vid medarbetarsamtalen. Varje enhet och avdelning gör uppföljningar av kompetensutvecklingsbehoven på en mer övergripande nivå.

Medarbetarna har tillgång till subventionerad friskvård.

Förväntat resultat

Kompetenta medarbetare, nöjda kunder och besökare

Uppföljning av ekonomi

Analys av resultaträkning – uppföljning av driftbudget

Driftbudget	Budget 2019	Bokslut 2019
Kostnader	Mkr	Mkr
Förvaltningschef, nämnd och stab	7,5	6,8
Begravnings- och serviceavdelningen	99,0	99,6
Tekniska avdelningen	43,2	41,0
Administrativa avdelningen	30,5	27,7
Kapitaltjänstkostnader	25,5	34,2
Summa kostnader	205,7	209,3
Intäkter		
Avgifter	15,0	15,1
Fonduttag	10,0	10,1
Övrigt	9,0	14,4
Summa intäkter	34,0	39,6
Netto	171,7	169,7

Nämnden redovisar ett överskott med 2 mnkr. Merparten av överskottet kommer från ökade intäkter med 5,6 mnkr. Clearingintäkter och bidrag för feriearbetande skolungdomar är de största posterna inom övriga intäkter. Återbetalning av koldioxidskatt om 1 mnkr ingår även i intäkterna. Kapitalkostnaderna (räntor och avskrivningar) redovisar ett underskott om 8,7 mnkr.

Kostnadsanalys jämfört med 2018

Personalkostnaderna har ökat med 3,5 mnkr motsvarande 4,5 %. Köp av verksamhet har minskat med 1,4 mnkr och fastighetskostnader ha ökat med 2,5 mnkr. I övrigt är det kontot energi/vatten som har någon större förändring gentemot förra året och har ökat med 1 mnkr. Transportkostnaderna har under året minskat med 1,5 mnkr. Bidrag till församlingar har minskat med 9,6 mnkr på grund av de två engångsbidrag som betalats ut 2018.

Investeringar

Investering	Budget 2019	Bokslut 2019
Järva begravningsplats	90,0	6,8
Ombyggnad kv 21	7,0	9,1
Maskiner och inventarier	4,0	7,6
Räcksta kistgravar	9,0	1,0
Ekonomibyggnad 15c	10,0	2,1
Vintervatten Skogskyrkogården	12,5	2,7
Övrigt	25,1	22,8
Ceremonilokal Strandkyrkogården	25,0	0,0
Trygghetsinvesteringar	2,0	2,0
Summa	184,6	54,1

Nämnden redovisar ett överskott med 130,5 mnkr. Överskottet beror på att några av projekten inte kunnat påbörjas/färdigställas under året. Markarbetena på Järva begravningsplats har inte kunnat påbörjas på grund av överklagande av upphandlingen. Det samma gäller återuppbyggandet av arbetslokalen 15 c efter branden som inte heller den har kunnat påbörjas p.g.a. överklagande av upphandlingen. Ceremonilokalen på Strandkyrkogården har blivit försenad för att området saknar detaljplan.

Analys av balansräkning

Kommentar balansräkningen

Anläggningstillgångarna har ökat med 23,0 mnkr, övriga tillgångar som har förändrats från föregående år är kundfordringar -0,5 mnkr och förutbetalda kostnader och upplupna intäkter som minskat med 1,1 mnkr. Inom skulder har leverantörsskulder minskat med 11,2 mnkr och upplupna kostnader och förinbetalda intäkter har minskat med 1,6 mnkr.

Övrigt

Synpunkter och klagomål

Under 2019 inkom 596 synpunkter och klagomål vilket är en minskning med 5 % jämfört med år 2018 (628 st). Minskningen härrör sig främst till att färre synpunkter på brist i vår gravskötsel samt beattning inkommit under 2019.

Andelen positiva synpunkter har ökat och utgör 26% (155 st). Övervägande delen av klagomålen handlar precis som tidigare år om brister i skötsel (104 st) men också synpunkter på det allmänna helhetsintrycket (55 st) brist i plantering av gravar (31 st) men även brist på vatten (34 st).

En hel del synpunkter på webbtjänsten Hitta graven och Svenska gravar har också inkommit (120 st) så också synpunkter på brist i vår telefonservice och sen återkoppling till kund (50 st). Därutöver har en hel del synpunkter inkommit på att förvaltningen lämnat ut kontaktuppgifter

till gravrättsinnehavare, vilka en gravvårdsfirma som utför stentvätt begärt ut (49 st).

Av de positiva synpunkterna handlar ett flertal om anläggningarnas skötsel och om snabb handläggning och mejlsvar men även om personalens bemötande.

Ibland sker rättelse enligt konsumentlagstiftningen. Under 2019 har 29 gravrättsinnehavare getts någon form av ekonomisk kompensation på grund av brist i skötsel eller plantering.

Antalet synpunkter ska vägas emot att förvaltningen under året har drygt 70 000 sådana avtal.

Synpunkter och klagomål som berör nyttjande av ceremonilokaler, gravsättningar eller verksamheten vid krematorierna är få.

Särskilda redovisningar

Arbete för ökad jämställdhet

I den tidigare genomförda jämställdhetsanalysen är det upplevd trygghet som sticker ut avseende skillnader mellan män och kvinnor. Kvinnor upplever generellt begravningsplatserna som otryggare jämfört med män. Dessa skillnader finns inte i upplevelserna av begravningsplatsernas rofylldhet eller skötsel. Upplevelsen av otrygghet följer resultatet i stadens övriga trygghetsmätningar speglar kvinnors allmänna upplevelse av otrygghet i det offentliga rummet. Under verksamhetsområdesmålet 1.4 redovisas hur nämnden arbetat med dessa frågor.

Arbete för ökad jämlikhet

Barns rättigheter

Under verksamhetsmålen 1.3 och 1.4 och underliggande nämndmål redovisas hur nämnden arbetar med barnperspektivet.

Tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Under verksamhetsmålet 1.4 och underliggande nämndmål redovisas hur nämnden arbetar tillgänglighetsfrågorna.

Bedömning av nämndens interna kontroll

Analys

Kyrkogårdsnämnden bedömer att den interna kontrollen under år 2019 varit tillräcklig.

Kvalitetsarbete

Alla enheter har tagit fram kvalitetsgarantier som godkänts av förvaltningschefen.

Övrigt

Antal gravsättningar, kremeringar, ceremonier i stadens kapell

Gravsättningar

Kyrkogård/begrpl	Kistor		Askor		Minneslund		summa	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019
År	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019
Norra begravningspl.	111	108	507	473	150	147	768	728
Räcksta	16	4	62	60	200	175	278	239
Bromma	24	16	264	220	230	209	518	445
Hässelby	2	2	60	56	75	79	137	137
Spånga	50	54	74	59	80	58	204	171
Galärkyrkogården	0	1	100	93	111	103	211	197
Skogskyrkogården	240	226	1058	1062	1393	1471	2691	2759
Sandsborg	9	5	198	156			207	161
Brännkyrka	1	0	77	52	219	236	297	288
Västberga	6	1	76	64			82	65
Strandkyrkogården	113	130	13	9	21	23	147	162
Summa	572	547	2489	2304	2479	2501	5540	5352

Kremeringar

Krematorium	2015	2016	2017	2018	2019
Skogskrematoriet	4015	3934	4015	3648	3564
Räcksta krematorium	3812	3597	3370	3650	3444
Summa	7 827	7 531	7 385	7 298	7 008

Ceremonier i stadens kapell

Kapell	2015	2016	2017	2018	2019
Norra kapellet	258	257	254	276	251
Stora gravkoret	48	38	25	21	6
Galärvarvskapellet	14	21	25	29	19
Sandsborgskapellet	19	10	19	15	12
Heliga Korssets kapell	253	209	207	207	205
Hoppets kapell	641	593	575	523	525
Trons kapell	478	448	410	413	368
Uppståndelsekapellet	110	147	91	106	93
Skogskapellet	682	700	705	690	672
Västberga kapell	17	1	4	22	20
Rosens/Liljans kapell	277	270	264	241	264
Hässelby kapell	5	17	3	8	11
Summa	2802	2711	2582	2551	2446

Gravskötselupdrag

Kyrkogård/begrpl	2015	2016	2017	2018	2019
Norra begr. pl.	24352	24272	23404	22677	23027
Råcksta	2406	2384	2215	2052	2177
Bromma	5478	5442	4926	4748	4935
Hässelby	1237	1242	1141	1126	1184
Spånga	2786	2789	2548	2471	2594
Galärvarvet	1114	1112	1108	1106	1167
Sandsborg	5905	5771	5609	5312	5335
Skogskyrkog.	28827	28496	27103	25054	25793
Brännkyrka	1395	1397	1297	1258	1286
Västberga	2606	2583	2380	2218	2233
Strandkyrkog.	230	243	168	167	294
Summa	76336	75731	71899	68189	70025

Nämndens arbete under året

Nämnden har sammanträtt åtta gånger under 2019. Nämnden har i huvudsak hanterat ärenden om verksamhetsplanering och verksamhetsuppföljningar enligt stadens regler för ekonomisk förvaltning. Därutöver har nämnden bl. a. svarat på remisser om förslag till policy för sociala medier, förslag till Digitaliseringsprogram 2018-2028, stadens näringslivspolicy och ny rese- och mötespolicy, Vision 2040 och förslag till nytt säkerhetsprogram för staden.

Därutöver har nämnden fattat beslut om nytt ledningsnät för åretruntvatten på Skogskyrkogården och om återuppbyggnad av arbetslokaler i kvarter 15 C på Norra begravningsplatsen. Nämnden fattade också beslut om att utse entreprenör för markentreprenad 1 för utbyggnad av etapp 1 av Järva begravningsplats.

Nämnden har antagit en policy för upphandling och inköp. Nämnden har yttrat sig om revisionskontoret årsrapport för kyrkogårdsnämndens verksamhet 2018 samt behandlat en rapport om medarbetarundersökningen.

Nämndens råd för funktionshinderfrågor deltog vid nämndens junisammanträde för dialog med nämnden. Rådets presidium har därutöver getts tillfälle att inför verksamhetsplanering 2020 framföra synpunkter till kyrkogårdsnämndens presidium.

Nämndens presidium har även haft dialog med de förtroendevalda revisorerna i samband med revisorernas granskning av verksamhetsåret 2018.

Internationellt och nationellt samarbete och utbyte

Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbunds (SKKF) årliga rikskonferens hölls i Växjö i maj månad med representation från nämnd och förvaltning. Sveriges kyrkogårdschefers konferens hölls i år i Göteborg med representation från förvaltningen.

De svenska världsarven samlades på Arlanda i mars månad för nätverksträff med medverkan från Riksantikvarieämbetet. Stockholms län med de tre världsarven Skogskyrkogården, Drottningholm och Birka-Hovgården var värd för den årliga nordiska världsarvskonferensen NWHC 2-4 september 2019 i Stockholm. Huvudteman för konferensen var ett

hållbarhetsperspektiv, socialt och inkluderande.

Nämnden är medlem i organisationen ASCE (The Association of Significant Cemeteries in Europe). Organisationens årliga kongress hölls denna gång i Gent med deltagande från förvaltningen.

Förvaltningsledning och nämndens ordförande bjöd in till i det årligen återkommande storstadsmötet mellan huvudmännen för begravningsverksamheterna, Malmö, Göteborg och Stockholm. Denna gång var mötet förlagt till Stockholm i oktober månad.

Förvaltningen har också tagit emot en delegation från planeringsavdelningen i Seouls stad som var intresserade av världsarvet Skogskyrkogården.

Personal på Norra enheten har under 2019 genomfört en studieresa som omfattade ett besök vid Göteborgs begravningsamfällighet.

Bilaga: Uppföljningsrapport internkontroll 2019.